

ENTREVISTA A BIEITO IGLESIAS “ERÁAMOS PRENACIONAIS E PREPOLÍTICOS Á MARXE DO MUNDO”

Onde naceu?.

Nacín en Quintián, en face da estación do tren, nunha casa que xa desapareceu, e crieime na Chavasqueira en casopa tamén esbarruada recentemente.

Como era a familia?. Cantos eran?.

Eramos meus pais e mais eu e dous primos co seu proxenitor (tío político meu). A familia xuntouse ao ficaren orfos de nai os primos para que a miña mamá exercese de tal tamén dos seus

sobriños. Daquela a familia era un clan extenso.

Como foi a súa infancia?. Que recordos conserva?.

Apenas tres lembranzas:

Acórdome de dous mozotes que baixaran de Amoeiro para traballar na construción e vivían realugados. Realugáranlle a un casal a metade dun cuarto: eles dumían nun lado e tras unha cortina o casal con dous fillos.

Acórdame ben a recua de mulas burreñas e cabalos dos ciganos que

acampaban pé do Miño, que pasaban coas alforxas cargadas de coios do río para reforzar o formigón da Ponte Novísima (hoxe do Ribeiriño).

Acórdanme os labregos da contorna que baixaban á capital no verao para tomar baños contra a reuma nas charquelas caldas da ribeira do río. Non se bañaban propiamente aínda que lles chamabamos *bañeses*, metían as pernas na auga quente e tapábanse cun cobertor para absorber o vapor. Todo o coiñal á beira do Miño aparecía como unha sucesión de centos de mantas espaxadas aquí e acolá.

Non sei se viviamos en España, todo o arrabaldo era virtualmente monolingüe en idioma galego e as persoas non foran *nacionalizadas* aínda pola escola e os medios de masas, de maneira que ignorabamos a nosa condición de compatriotas de Indíbil e Mandonio, de Guzmán el Bueno e do Cid Campeador. Eramos prenacionais e prepolíticos, estabamos instalados no principio de individuación, ocupándonos dos nosos asuntos e das nosas familias á marxe do mundo e das súas monarquías.

A escola estaba tamén no barrio?.

Fun á escola en Coles, meus pais emigraron e marchei cos avós. Regresei á Ponte con once anos, en 1968, para cursar o bacharelato anterior á Reforma Villar Palasí (seis cursos mais Preu) no Instituto Masculino, hoxe chamado Blanco Amor.

Como era o barrio daquela?. Ata onde chegaban as casas?.

Había un núcleo moderno de predios feístas típicos do desarrollismo franquista (Entorno da Normal e o

Instituto, do 12 de Outubro e do Parque Infantil –nas rúas e edificios construídos sobre a antiga estación ferroviaria anterior aos anos cincuenta-, Avenida das Caldas, rúa do Mercado e rúa do Cuartel, onde había unha fábrica de xelo que nos refrescaba na era refrigorífica); logo arrabalos rururbanos ás mesturas, con casas entre hortas e viñas onde se criaban porcos con lavaduras (As Tapias, Peliquín, o Pino ou o Vinteún, barrio erguido con bolívares venezuelanos sobre un vello recinto da feira celebrada o vinte e ún de cada mes; e por último os “baixos fondos” do Ribeiriño e da Chavasqueira, onde en cada casarella moraban varias familias que compartillaban cociña e retrete como nun *conventillo* de Buenos Aires.

Que papel xogaba a praza de abastos?.

Nela e nalgúns ultramarinos comprábanse os alimentos que non producían os tarreos ou hortas que había nas traseiras de moitas casas.

Que aproveitamento se facía dos espazos ás beira do río?.

Na beira do río e noutras zonas do arrabaldo, por parte das pequenas hortas familiares, había moitas viñas de propietarios como as Baleiras ou o Vellao. De Chantada, A Peroxa e a redonda rústica baixaron familias naquel éxodo rural dos sesenta para traballaren como caseiros ou xornaleiros ao servizo deses propietarios ricos. As marxes do río non dedicadas a vide eran coiñais (de cantos rodados) ou canedos. Tamén había lameiros ou prados ribeiras e familias

de pescos con nasa ou cana que vendían anguías e peixes cando aínda subía o anguión ou o salmón, inantes de que o encoro de Castrelo acabase con esa pesca.

Como era o tempo de lecer?.

Os raparigos bañábanse no río no verao, desafiando o perigo de afogar nos remuíños, xa nos sesenta apampaban vendo nos bares (onde había televisores) os caneos de Amancio e as teleseries norteamericanas (*Bonanza, O Virxiniano, Misión Imposible..*) ou acudían aos cines Iago ou parroquial para admirar o ouveo de *Tarzán*. Tamén podías atravesar a Ponte Vella ou a Novísima para ir aos circos que acampaban onde hoxe está o Pavillón ou ao estadio do Couto onde o club deportivo Ourense vivía momentos estelares grazas á única figura balompédica que diu esta cidade, Carlos Couceiro Gómez, de nomeada Pataco, do arrabaldo de Covadonga, daquela coñecido como Vichita (polo western *Wichita, cidade sen lei*).

Que recorda das míticas festas da Ponte?.

Das festas do Santiago lembro as catro orquestras diarias durante unha semana inteira, con palcos na esplanada da estación, nas Caldas, fronte ao Café Lisardo ou onda a Normal. Miles de persoas desfilaban de palco en palco, bailando ao son das míticas orquestrinas como La Florida, Bellas Farto ou Chicos del Jazz, e abrindo a boca cando cantaba coplas ou pasodobles un célebre imitador de Antonio Molina e Manolo Escobar: Manolito el Pescador, natural de

Taragoña. Destacaba tamén a festa de pote, coas empanadas que facía o forno do Rincón. Levábase da casa a zaragallada en cru nunha pota cunha etiqueta (por se che daban o cambiazo, incluso había quen quedaba toda a noite velando a pota por un seacaso) e alí enforaban e cocían. A mediados da década dos 60 a festa pasou a celebrarse no centro do barrio da Ponte, ata ese momento había unha romaría campestre na beira do Miño, augas abaixo despois do manancial do Tinteiro e camiño de Outariz, nun prado chamado Campo de Santiago.

Que tipo de empregos tiñan as mulleres daquela?.

As leiteiras e rianxeiras (vendedoras de verdura e legumes que chegaban dos arredores) visitábanos tódolos días coas súas mercadorías, arribando a pé ou nos coches de liña desde os agros do hinterland de Ourense, pero as mulleres asentadas aquí (coa excepción de costureiras, dependentes de comercio, comadroas, oficinistas ou empregadas de almacén como a Ermesinda que axudou a mesturar o venenoso metílico nas bebidas do bodegueiro Rogelio Aguiar, que intoxicaron a moita xente desde o seu galpón de madeira situado na rúa Rosalía de Castro, esquina coa rúa do Mercado) ocupábanse da casa, de coidar os fillos e acomodar gando doméstico -porcos, coellos ou galiñas- se os tiñan, mentres os homes traballaban a toque de sirena da Fundición Malingre. Por suposto botaban a porta fóra para ir por auga quente á Burga (hoxe Termas) ou para lavar debuzadas sobre unha táboa na beiriña do río. Estendían a roupa en

tendais (cordas sobre paus espetados no camiño viciñal), capturaban anguías que ficaban entrampadas nas charquelas do coiñal e atizaban as cociñas de ferro con serraduras que distribuía cun carretillo un señor que as obtiña nos talleres de mobles ou de caixas fúnebres.

Cal é o súa mellor lembranza daquela época?

O mellor recordo talvez a visión do camión de gasosas Domínguez (ou Troncoso) que ao chegar ao camiño viciñal ralentizaba a marcha, momento que os meniños aproveitaban para empoleirarse nas baldas ou agarrados ás portas. O chofer adoptaba agasallarme cun botellín daquela bebida gaseada cando me encontraba outeando desde o patín da nosa casa,

Aos 17 anos rematei o bacharelato e funme de Ourense a Compostela. Desde entón (1975) regresei unicamente de paso, pero, como escribiu José Ángel Valente, que tamén se foi con dazasete primaveras, *marchar foi o xeito de ficar para sempre*. Seguí vivindo na Ponte en libros como *Miss Ourense*, *Pan e Coitelo*, *O Ouro de Ourense* ou *Guías Caninos*.

